

Jaarbericht 2012: OM op koers

RELATIEMAGAZINE VAN HET OPENBARE MINISTERIE | NR 06 | JAARGANG 19 | JUNI 2013

▶ OPPORTUUN

▶ De hondenzaak van
Annelore Adriaansen

▶ Internetoplichting

▶ Cold cases

Foto: Lex van Lieshout

Stelselmatige eierfraude

Uit onderzoek door de NVWA blijkt dat drie leghebbedrijven "gewone" eieren als scharrel- of vrije-uitloopeieren verkochten. Alle bedrijven – plus ook het bedrijf dat de kippen aan de leghebbedrijven leverde - en hun directeuren moeten voor de rechter verantwoording afleggen.

Op 30 mei was de eerste regiezitting in de rechtbank Arnhem. Op de zitting kondigde het Functioneel Parket een ontnemingsvordering aan, om de ruim 1 miljoen euro terug te halen die de vier bedrijven met de fraude zouden

hebben verdiend. FP-officier Siebren Buist: 'Voedsel fraude ondermijnt het vertrouwen van de consument in voedsel. De consument krijgt iets anders dan wat er op het etiket staat. Consumenten betalen meer voor scharrel-eieren dan voor gewone eieren, waardoor bedrijven die frauderen een concurrentievoordeel kunnen halen op bedrijven die zich aan de regels houden. Daarbij is de reputatie van Nederland als exportland in het geding. Ook in het buitenland willen mensen geleverd krijgen wat hen verteld wordt.'

INHOUD

Bijna te mooi om waar te zijn. Die ene vintage gitaar, een echte Gibson, in onberispelijke staat. Zomaar op Marktplaats. Je hart maakt een sprongetje als de verkoper ingaat op je lage bod. Die gitaar is veel meer waard! Je pakt je inloggegevens van internetbankieren erbij. Volgens Officier Jesse van der Putte moeten er nu alarmbellen afgaan.

► **Over hoe het OM internetoplichting aanpakt**

Ze moesten niet zo gillen, riep de vrouw. En omdat ze dat wel deden, was het hun eigen schuld dat haar hond hard beet. De kinderen die dit meemaakten, hebben een levenslang trauma opgelopen. Ovj Annelore Adriaansen rustte niet voor ze het baasje van de hond vervolgd had.

► **Het waardevolle werk van 'de caviapolitie'**

Hoeveel cold cases zijn er nou eigenlijk in Nederland? En hoe kun je die het beste aanpakken? Die vraag stelde een speciale werkgroep binnen het ministerie zich. Een greep uit de aanbevelingen: de juiste sporen goed bewaren, politiemutaties ouder dan vijf jaar in kunnen zien en de tijd haar werk laten doen.

► **Hoe je een onderzoek echt cold case-proof maakt**

En verder...

De zaak: Ingewikkeld > 11

Jurisprudentie: Zwijgende getuigen > 19

Kortom > 20

OMgeslagen > 23

Vijf vragen over Meld Misdaad Anoniem > 24

Column ZSM: Goed doel > 25

Samenspel > 26

Jaarbericht OM > 28

◀ **Expertise: De zaak Emma > 32**

Gespot: Zwemofficial > 36

Bart Combée
directeur
Consumentenbond

Taak van banken, handelssites én consumenten

Oplichters hebben diverse strategieën om consumenten om de tuin te leiden. Regelmatig horen wij van consumenten over niet-geleverde producten die op internet gekocht zijn, maar ook over compleet opgetuigde webwinkels die uiteindelijk helemaal niet blijken te bestaan.

Het is belangrijk dat oplichters worden aangepakt, een belangrijke taak voor het Openbaar Ministerie. En dus een goede zaak dat daar een speciaal team bovenop zit (zie pp 6-10). Maar meer partijen kunnen hier een steentje in bijdragen. Banken, handelssites, én consumenten zelf.

In het ideale geval zouden banken de mogelijkheid kunnen bieden voor het terugdraaien van betalingen. Maar ook zou meer transparantie geboden kunnen worden over kopers en verkopers. Bij eBay worden zij bijvoorbeeld beoordeeld op hun eerdere prestatie. Je hebt als consument dan meer inzicht met wie je zaken doet, al biedt dat nog steeds geen garanties.

Het komt er op neer dat consumenten vooral zelf heel kritisch en alert moeten blijven. Lijkt iets te mooi om waar te zijn, dan is het dat waarschijnlijk ook. Ook adviseren wij om gegevens eerst te checken. Op www.mijnpolitie.nl/miocheck zijn namen en rekeningnummers bekend, maar ook via www.opgelichtopinternet.nl. En uiteraard kan een simpele check via google ook al vaak waardevolle informatie opleveren over klachten op diverse fora.

En gaat het dan toch nog mis, dan is niet alleen een aangifte broodnodig, maar moeten ook consumenten worden geïnformeerd en banken en handelssites maatregelen nemen. De kans dat het net gesloten wordt is op die manier vele malen groter. Het blijft jammer dat het internet en in het bijzonder platforms als Marktplaats worden misbruikt door deze digitale zakkenrollers. Juist een consumentenplatform waar zoveel mensen gebruik van maken en gemak aan beleven zou veilig moeten zijn! Maar tot die tijd net als in de gewone winkel of markt ogen en oren open en een virtuele hand op de tas.

De aanpak van internetoplichting is succesvol en rechters vonnissen streng, weet Jesse van der Putte. Maar de cyber- en fraudeofficier van OM Noord-Holland is niet slechts “zakendraaier”. Zijn landelijk meldpunt zet in op preventie en samenwerking met Marktplaats, grootbanken en internetproviders.

‘IK WIL VOORKÓMEN DAT MENSEN BEDROGEN WORDEN’

Jesse van der Putte, officier tegen internetoplichting

‘Zonder meer zijn mensen nog onvoldoende voorzichtig. Ze blijven slachtoffer van internetoplichting worden. Ondanks tips van de Consumentenbond of de ANWB om eerst even wat simpele dingen te checken, betalen velen blind voor goederen die ze denken te gaan ontvangen. Ook daar heeft ons LMIO een belangrijke rol.’

Jesse van der Putte (32) is coördinerend officier voor fraude op online handelsplaatsen. Vanuit het OM Noord-Holland oefent hij het gezag uit over het LMIO, het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting, een politieteam dat bestaat uit twee analisten en vier bijzondere opsporingsambtenaren, een administratief medewerker en een politiemans die de operationele leiding heeft.

Van der Putte is een jonge officier van justitie (32), die vanaf 2009 al cybercrime-officier in Haarlem is en affiniteit met computers heeft. Hij vindt zichzelf geen technicus, ‘maar ik ben wel iemand die blijft puzzelen en pielen als mijn computer het thuis niet doet. En ik vind grote, langlopende projectmatige onderzoeken interessant.’

Internetoplichting is niet per definitie ingewikkeld, zegt de aanklager. ‘Het is een variant van wat vroeger al gebeurde. Toen plaatsten oplichters een advertentie in de krant met “Piepers te koop”. Mensen die op het aanbod gingen en geld overmaakten kregen vervolgens geen apparaatje, maar een doos aardappelen toegestuurd. Tegenwoordig zijn er de online handelsplaatsen – Marktplaats is daar zo’n beetje monopolist – en komen de webshops op. Daarmee wordt soms gefraudeerd. Fraude en cybercrime, die het vertrouwen in de maatschappij ondermijnen, liggen dicht tegen elkaar aan.’

Ben je zelf wel eens online bedrogen?

Nee – en ik klop ‘m meteen af. Wel heb ik voor mijn gezin voor komende zomer online een huisje voor een week gehuurd in Scandinavië. Via Google had ik het een en ander gecheckt en daar kwamen geen rare dingen uit. Toen we laatst bij vrienden waren, wilde ik ze het huisje laten zien. Hun computer erbij gepakt. Was ineens

de website niet meer te vinden! Toen sloeg de paniek even toe. Ik heb de Belg die dat huisje zou verhuren een mail gestuurd.

Even laten vallen dat je de Nederlandse coördinerend officier van justitie voor internetoplichting bent?

Nee. Werk en privé houd ik strikt gescheiden. Hij mailde terug dat hij het abonnement op zijn domeinnaam niet op tijd verlengd had, waardoor de site even op zwart ging. En inderdaad, kort daarna was de site inderdaad weer in de lucht. Ik ga er maar van uit dat ik op vakantie kan.

Als jouw huisje toch een luchtkaas blijkt, kan je de betaling dan ongedaan maken?

Nee, dat is de grote frustratie van slachtoffers van dit soort fraude. De bank heeft netjes de betalingsopdracht uitgevoerd die ik dan zelf actief heb gewild. Dan zeggen de banken niets te kunnen doen. Bij betaling via Paypal, wat in Nederland niet veel gebruikt wordt, zou het in sommige gevallen wel kunnen. Maar in mijn geval zou ik ▶

Jesse van der Putte:
**‘Gebruik je
gezonde
verstand’**

naar de civiele rechter in België moeten, of me als benadeelde partij moeten voegen in een eventuele strafzaak.

Wat heeft de oprichting van het LMIO opgeleverd?

Dan moet je het vergelijken met een paar jaar geleden. Toen deed een burger aangifte van internet-oplichting. Zeg, in een klein politiebureau in Haarlem-Schalkwijk. Die aangifte kwam op het bureau van een rechercheur terecht. Hij besluit dan de zaak eens grondig aan te pakken, en zet een zoekvraag uit binnen politieland. Wat blijkt: er liggen nóg honderd aangiftes die op deze oplichting betrekking lijken te hebben. En dan denkt iedereen: "Há, we hebben een rechercheur die ermee bezig is". En hóp, die honderd aangiftes gaan naar bureau

Nederland komen online via www.mijnpolitie.nl of via de politiebureaus bij ons binnen. Die worden allemaal door het LMIO geclusterd op basis van dezelfde advertentietail, telefoonnummer of bankrekeningnummer. Ook kijken we naar het schadebedrag en eventuele minderjarigheid van een verdachte. Zo worden zaken geselecteerd. In de zaken veredelen we de aangiftes door gegevens te vorderen bij online handelssites en banken. Vervolgens wordt een proces-verbaal van bevindingen gemaakt en een projectvoorstel. Deze PV's met de bijbehorende voorstellen sturen we naar de regionale politie-eenheden en de recherche- of cybercrime-officier van een arrondissementsparket. Zij kunnen dan beoordelen of ze aan zo'n "voorbereid onderzoek" capaciteit toebedelen. We hebben

grootbanken, zodat zij snel rekeningen die voor fraude worden gebruikt, kunnen blokkeren of bevriezen, en een klantrelatie kunnen beëindigen. En we spreken met webhosting-providers en internetservice-providers, zodat zij met onze informatie kunnen optreden tegen malafide webshops. Een groot deel van die commerciële partijen staat daar positief tegenover.

En officieren? Zeggen die misschien: "Wat een gedoe, laat mij lekker mijn strafzaken doen, da's al moeilijk genoeg."

De rol van de officier is veel breder dan dat. Je moet niet met oogkleppen op gaan wachten tot de politie met een onderzoek naar je toekomt. Er is nooit genoeg capaciteit om alle zaken te doen, dus moet je door slimme keuzes proberen te voorkomen dat er zaken komen. Vergelijk: wil je als arts inzetten op de behandeling van longkanker, of voorkómen dat mensen gaan roken? Als officier zit je als spin in een web die partijen (marktplaats, banken, webhosting-bedrijven) kan samenbrengen. Dan kan je voorkomen dat je een hele bulk aan werk krijgt. En voorkomen dat mensen bedrogen worden en het recht in eigen hand gaan nemen.

Hoe vergaat het tegenwoordig de aangever op het bureau? Staat daar nog steeds de agent zie zijn grote handen spreidt en zegt: "Sorry mevrouw, maar da's civiel, hè?"

Dat gebeurde in het verleden zeker. En dan kreeg ik er kromme tenen van als ik in een filmpje van bijvoorbeeld Kassa een politieman veel te snel die conclusie hoorde trekken. Maar ik denk dat dat véél en veel minder is geworden. Veel politiemensen weten nu van het bestaan van het LMIO en geven goede informatie aan burgers.

Niet elk slachtoffer doet aangifte. Heb je zicht op de hoeveelheid fraude?

Ja, we hebben een redelijk sluitend beeld. In onderzoeken zien we op bankafschriften van rekeningnum-

mers die voor oplichting zijn gebruikt, de omschrijvingen en bedragen die horen bij de aankoop van de artikelen. En dan tekent zich steeds het patroon af: achter elke 20 aangiftes zitten zo'n veertig tot zestig bijschrijvingen. Je mag dat niet helemaal één op één overnemen, maar als vuistregel, als schatting, kun je dus zeggen dat er in een derde tot de helft van het aantal fraudegevallen aangifte wordt gedaan. In 2012 zijn er veertigduizend aangiftes geweest, met een gemiddelde schade van 196 euro en een totale schade van 7,8 miljoen euro. Dat betekent dat het daadwerkelijke aantal fraude-incidenten op tachtig- tot honderdtwintigduizend ligt. Die honderdtwintigduizend is overigens veel minder dan één procent van het totale aantal handelstransacties op internet.

Als ik via Marktplaats een gitaar wil kopen, moet ik dan het geld over gaan maken vóórdat het instrument is opgestuurd?

Het is wel logisch dat je een product pas geleverd krijgt nadat je hebt betaald. Daarbij zou ik tot een bepaald vraagbedrag wel een risico durven nemen, al doe ik dus wel een online onderzoekje. Maar als je die vintage Gibsongitaar wil kopen die een Groningse aanbieder op een online handelsplaats zet voor drieduizend euro, dan kun je beter een dagje Groningen doen. Die gitaar bekijken, voelen, er op spelen. En dan eventueel kopen. Gebruik je gezonde verstand is de belangrijkste regel. Als mensen een nieuwe i-Pad voor de helft van de prijs aanbieden, dan is dat letterlijk té mooi om waar te zijn. Dan moet je denken: óf hij is gestolen óf je wordt opgelicht. Denk dus na met wie je zaken doet. Vergelijk het met een gewone winkel. Bij wie koop je liever een jas? In een nette winkel? Of bij een man in een donker steegje, zelf in een groezelige jas, ogend als verslaafde die zegt dat ie over drie dagen een jas voor je heeft als je hem vandaag betaalt? Doe een onderzoekje naar de aanbieder. En zéker, de slimste fraudeurs ogen betrouwbaar. Maar het mooie van

internet is dat slechte ervaringen met kopers en verkopers er ook massaal gedeeld worden. Dus haal die rekeningnummers en email-adressen door Google en door de checkfunctie heen!

Zijn dit soort fraudes goed bewijsbaar?

Enerzijds: ja. Want het mooie is dat je sporen vaak goed kunt volgen. Er is een advertentie geplaatst, die zo nodig later nog wel terug is te halen of te vorderen. Zelfs als een fraudeur via een afgeschermd computer handelt, is er altijd nog een digitaal spoor van een betaling. Er is een bankrekening, dus je komt altijd bij een rekeninghouder terecht. Het digitale spoor is goed uit te lopen. Het probleem is: wat de burger als "oplichting" ervaart is niet altijd hetzelfde als wat in het Wetboek van Strafrecht als oplichting is omschreven. De wetgever heeft ooit gezegd dat de wet niet is bedoeld om domme mensen te beschermen.

Een voorwaarde is dat een oplichter zijn praktijken op zijn minst een beetje ingewikkeld heeft gemaakt. De wet heeft het dan over: een "samenweefsel van verdichtels"; een "valse hoedanigheid"; een "listige kunstgreep"; of een "valse naam". Eén van die vier bestanddelen of een combinatie ervan moet aan de orde zijn om van oplichting te kunnen spreken. Terug naar die gitaar. Stel: ik bied er een aan, jij betaalt, en ik lever vervolgens niet. Dan pleeg ik dus geen strafbaar feit. Bij herhaling hebben rechters geoordeeld dat enkel een "moedwillige wanprestatie" niet strafbaar is. Dan zit je op civielrechtelijk terrein. Maar stel dat ik als aanbieder van die gitaar een valse naam heb gebruikt. Of stel dat ik tegen jou lieg en zeg dat ik op Schiermonnikoog woon, waarmee ik bereik dat jij van mening verandert en je zegt: "Oké, dat is voor mij te ver, stuur die gitaar dan maar op", dan kan sprake zijn van een strafbaar feit. ▶

'In onze wegwerpmaatschappij is online handel van tweedehands-spullen prachtig'

Schalkwijk. Dan zit die rechercheur in zijn eentje een zaak met honderd aangiftes te draaien. Dat gaat hij toch allemaal analyseren. Een tijd later rondt hij zijn dossier af. Vervolgens wordt een verdachte aangehouden die in Oost-Groningen blijkt te wonen. Dus moet het dossier naar parket Groningen. Nou, dat soort dingen gebeurde in het hele land. En omdat iedereen wist hoe dat ging, had niemand zin in die zaken. In 2012, het eerste jaar dat de LMIO-trein operationeel echt op stoom kwam, waren er veertigduizend aangiftes. Dan heb je alleen al twintigduizend manuren nodig om al die aangiftes op te nemen...

Nu zit jouw LMIO opgescheept met al dat werk...

Maar wij doen dus precies het omgekeerde. Alle aangiftes in

honderdtwintig van die "voorbereide onderzoeken" afgeleverd. Die dekken twintigduizend aangiftes, daar ben ik best trots op. Daarvan zijn zestig onderzoeken gedraaid. En verder biedt het LMIO ook ondersteuning bij zaken die al in de regio liepen. Dat is dus veel slagvaardiger, effectiever en efficiënter dan de oude werkwijze. En we werken preventief.

Preventief?

We doen veel aan voorlichting. We werken samen met partijen als Marktplaats. We voeden ze met informatie zodat ze zelf advertenties kunnen blokkeren en voorkómen. Via www.mijnpolitie.nl is er een belangrijke preventieve "checkfunctie" gebouwd. (zie kader op p 10 – red.) Ook zijn politie en OM in gesprek met de vier Nederlandse

Ingewikkeld

Waarom een verdachte zijn boete niet mag betalen

Heb je zelf verdachten voor de rechter gebracht?

Ja, regelmatig. En dan blijkt, ook uit onderzoek, dat dit soort oplichters geen bijzondere categorie vormen maar "reguliere fraudeurs" zijn. Of mensen in geldnood die denken dat er slechts een kleine pakkans is. Laatst had ik een verdachte die Nintendo-computertjes aanbod, maar dus niet leverde. Er stonden zestig gevallen op de dagvaarding; later bleek dat ruim 200 mensen slachtoffer waren geworden. Ik had oplichting en witwassen ten laste gelegd en een forse ontnemingsvordering aanhangig gemaakt. Dat is allemaal toegewezen. Die verdachte wás verslaafd, zat psychisch in de knel en verkeerde in een circuit met een pro-criminele houding. Maar hij had nog een blanco strafblad, en zat nu in een opwaartse spiraal. Hij had, zo bleek ook uit rapportages, gebroken met zijn verslaving en criminele contacten, en was een bedrijfje gestart dat goed liep. Hij was bereid om voor al zijn slachtoffers de schade te vergoeden. Daarom hoefde hij van mij de gevangenis niet in. Ik heb wel de maximale wérkstraf, 240 uur, geëist en aan de voorwaardelijke celstraf van twaalf maanden de voorwaarde gekoppeld dat hij het geld zou terugbetalen. Dus de rechter heeft conform mijn eis opgelegd dat hij

binnen drie maanden na het onherroepelijk worden van het vonnis alle mensen schadeloos zou stellen die zich als benadeelde partij gemeld hadden. En daarnaast heb ik voor al die tweehonderd feiten die er waren een ontnemingsvordering geschreven en gezegd: die vordering vloeit normaal in de staatskas, nu zou ik me kunnen voorstellen dat hij die betaalt aan alle mensen die zich niet als benadeelde partij hadden gesteld. En als hij dat doet, kan de ontnemingsvordering (bijna 15 duizend euro) op nul gezet worden. De landelijke trend is wel dat in dit soort zaken onvoorwaardelijke gevangenisstraffen opgelegd worden. Zo is recent in Amsterdam twee jaar opgelegd aan een verdachte die in tweehonderd gevallen concertkaartjes had aangeboden maar niet geleverd.

Ben je fraudeofficier in hart en nieren?

Niet per se. Ik heb gewoon iets met het officiersvak. En iets tégen mensen die de regels overtreden. Ik zou met evenveel plezier "huiselijk geweld" of "overvallen" doen. Maar internet vind ik wel een prachtig medium. En het idee van online handelen mooi. We leven in een wegwerpmaatschappij. Dan is het toch prachtig dat mensen voor een klein bedrag zielsgelukkig zijn met

spullen waar een ander op uitgekeken is. Kleine kinderen met weinig geld die via Marktplaats toch hun elektronische games kunnen kopen! Als zij bedrogen worden vertrouwen ze het internet daarna nooit meer. Er zijn schrijnende voorbeelden van mensen die denken online een vakantiehuis te hebben geboekt, en die vervolgens met kinderen en koffers en al op hun reisbestemming aankomen... en dan is het huis er niet. Of het is er wel, maar de bewoners daarvan weten nergens van. Daar blijf je lang "ziek" van. Of neem een ondernemer wiens zaak kapot gaat door online fraude. Is dat minder erg dan geweld? ◀

Tekst: Pieter Vermaas

Foto: Robin Utrecht

Rechtspraak is ingewikkeld, en dus wordt er heel wat over afgemopperd. De ene keer zijn de straffen te laag, de andere keer weer te hoog, in de beeldvorming regent het zeperds, en al praat je de blaren op je tong, je legt het nooit genoeg uit. Soms is zelfs goed nieuws moeilijk uit te leggen. Zoals in de zaak van mijnheer W. De politie hield hem op 11 maart 2012 aan in Alkmaar op zijn snorfiets, nadat hij vier biertjes had gedronken. Hij kreeg daarvoor een strafbeschikking van 370 euro van het OM, maar daartegen tekende hij verzet aan. Meer dan een jaar later komt mijnheer W. binnenlopen bij de politierechter in Alkmaar; een grote man, begin vijftig, in spijkerbroek en op bergschoenen.

'U had 395 uggel alcohol in uw bloed', zegt de rechter. 'Dat klopt. Dat was stom. Ik ben fout geweest, daar ga ik verder geen discussie over aan. Ik dacht: ik laat de auto staan, ik neem het snorbrommertje, dat kan wel. Maar nou komt dus mijn verzet: op de website van het OM staat, nou ben ik het van de zenuwen een beetje kwijt' – de verdachte rommelt in zijn papieren – 'dat het 270 euro moet zijn. Ik heb in 2009 al eens eerder een strafbeschikking gehad. Dus ik dacht: dat wil ik niet nog eens meemaken. En daarom nam ik

dat snorbrommertje. Die gaat maar 20, op een fiets ga je nog harder.' 'Ik zie dat u onlangs in eerste aanleg tot een celstraf bent veroordeeld voor uitkeringsfraude.' De rechter kijkt op zijn computerscherm. 'Die celstraf zou straks van invloed kunnen zijn in mijn vonnis. Het is de vraag wat ik als rechter zou hebben gedaan als beide zaken tegelijk zouden hebben gediend. Begrijpt u dat?' Het antwoord laat zich aflezen van het gezicht van mijnheer W., dat één groot vraagteken uitdrukt. 'Ik heb helemaal geen verstand van strafrecht.' 'Het is een ingewikkeld leerstuk, ook voor juristen', legt de rechter uit. 'Maar het zou kunnen dat deze bijkomende straf lager uitvalt.' Nu begint het mijnheer W. vaag te dagen. 'Welke zou dan lager uitvallen?', vraagt hij geïnteresseerd. 'Die 370 euro of die gevangenisstraf?'

'Kijk', zegt de rechter, 'als de rechter iemand tijdens één zitting moet vooroordelen voor moord en voor het rijden zonder achterlicht, dan zal de bijkomende straf voor dat achterlicht niet zo hoog zijn. Maar het is ingewikkeld, we moeten er maar niet te lang bij stilstaan.' 'Dus die 370 euro blijft staan?' 'Nou, we zijn nog niet klaar.' 'Excuus.'

'Wat mijnheer W. goed door moet hebben', begint de officier van justitie zijn requisitoir, 'als je onder invloed bent, ben je niet in staat om een voertuig te besturen, ook geen snorfiets. Maar ik ben het eens met de rechter. U bent onlangs veroordeeld tot een hoge werkstraf en een flinke celstraf voor uitkeringsfraude en een hennepkwekerij. Dit feit had daarbij aangebracht kunnen worden. Dat is niet gebeurd, en daarom ga ik vragen u schuldig te verklaren zonder oplegging van straf.'

'Dit valt eigenlijk een beetje in het niet bij die hennepkwekerij en die fraude', vult de rechter aan. 'Ik probeer het te begrijpen', zegt mijnheer W., de handen theatraal in de lucht. 'Ik houd het simpel', zegt de rechter, 'u loopt zometeen die deur uit zonder straf'. 'Maar ik wil best die 270 euro betalen', zegt mijnheer W. 'Ik was fout.' 'U wilt die boete betalen', besluit de rechter, 'maar het mag niet'. 'Nou, eh... bedankt.' Mijnheer W. spreidt quasi-wanhopig zijn handen, het gebaar van de man die er geen jota van snapt, en wandelt zittingszaal 2 uit. ◀

Tekst: Lars Kuipers
Illustratie: Guusje Kaayk

Tip 1: Check de (ver)koper via mijn politie.nl.

Wie wil checken of een koper of verkoper op een online handelsplaats bonafide is, kan terecht op www.mijnpolitie.nl. Dat is niet alleen de plek voor digitale aangifte. Aan de hand van bekende gegevens van de verkoper, zoals diens emailadres, bankrekeningnummer, telefoonnummer of webadres, kun je er ook achterhalen welke meldingen van fraude over een beoogde wederpartij bekend zijn. De private partijen waarmee het Landelijk Meldpunt Internet Oplichting samenwerkt, verwijzen actief naar deze site. Deze checkfunctie op www.mijnpolitie.nl is sinds oktober 2011 voor burgers te raadplegen, en is inmiddels (gemeten eind maart 2013) ruim 3,2 miljoen keer geraadpleegd. In 152.000 gevallen is daarbij gemeld dat sprake was van een (ver)koper waarover meldingen bij het LMIO bekend waren.

Tip 2: Klik op het logo "waarborg webwinkelen"

Officier Jesse van der Putte voorspelt dat oplichting die rechtstreeks via Marktplaats.nl plaatsvindt, bijna zal gaan uitsterven. 'Ik verwacht daarentegen een toename van oplichting via webwinkels die voor oplichtingsdoeleinden worden gebouwd.' Ook daar is wat tegen te doen, zegt de officier. 'Kijk of zo'n webwinkel het logo "waarborg webwinkelen" heeft. Dat is niet voldoende, want criminelen kunnen zo'n logo makkelijk kopiëren. Maar het mooie is: de hyperlink die achter het logo zit is niet te kopiëren. Dus klik op dat logo. Als je dan wordt doorgelinkt en je kunt zien wat voor winkel het is en wanneer ze het waarborg hebben gekregen, waar ze bereikbaar zijn, etc, dan zit je normaal gesproken safe.'

Annelore Adriaansen:

*'Ik heb haar
van haar bed
laten lichten'*

De bijtende herder

Annelore Adriaansen vervolgde het baasje van Kazan

De wild om zich heen bijtende Mechelse herder Kazan verwondt zeven kinderen en een begeleidster van een scoutinggroep. Een ernstig incident, dat echter door de eigenaresse van het dier wordt gebagatelliseerd. 'Eigen schuld', concludeert zij. Een reactie die de Rotterdamse ovj Annelore Adriaansen extra motiveert in een strafzaak tegen de vrouw.

Zaterdag 10 december 2011. Drie volwassenen begeleiden elf kinderen in de leeftijd van 7 tot 11 jaar van een scoutinggroep, die spelletjes speelt op een braakliggend terrein tussen Vlaardingen en Schiedam. Stokstijf van angst blijven de kinderen, van wie een met een verstandelijke handicap, plotseling dicht bijeen staan wanneer een Mechelse herder in hun kleding begint te bijten. Onmiddellijk grijpt een begeleidster in. Hij pakt het dier beet en houdt het in bedwang tot de eigenaresse er is. Die reageert woedend en schreeuwt "Eigen schuld, dikke bult". Zij lijnt haar hond Kazan aan, weigert te zeggen wie zij is en vertrekt. Een scoutingbegeleidster belt toch de politie over het incident en neemt de kinderen mee terug richting clubhuis.

Maar opeens is de herdershond terug. Nu nog agressiever. Hij trekt de kinderen naar de grond en begint te bijten. De begeleidster in zijn getuigenverklaring: 'Ik zag hoe een schreeuwend meisje op de grond viel en dat de hond in haar hoofd aan het bijten ging. Terwijl ik over het kind heen ging liggen beet de herder in mijn onderbeen. Een collega trok het beest van me af en ik liep snel weg met de kinderen. Maar daar kwam ie weer... Hij beet me verschillende keren in m'n linkerarm. De kinderen gilden van angst. Een jongetje van acht zette het op een lopen en werd gebeten in zijn hoofd en rechterbovenbeen.' ▶

Doodgemoedereerd vertrekt de eigenaresse van de in een panieksfeer gehulde plaats delict. Zeven van de elf kinderen zijn gewond geraakt alsmede een van de drie volwassenen. 'Niet de schuld van mijn hond... Hadden die kinderen maar niet zo moeten gillen en schreeuwen', horen getuigen haar weer een keer zeggen. De vrouw heeft weliswaar haar identiteit niet willen prijsgeven, maar haar adres wordt al snel achterhaald. De agressieve Kazan wordt op instigatie van de ovj Annelore Adriaansen van het parket Rotterdam in beslag genomen. Omdat deze aanklaagster, die is verbonden aan het Veiligheidshuis maar ook de dierenportefeuille beheert, de reeks incidenten hoog opneemt.

Heel hoog. Dat blijkt anderhalf jaar later wanneer Adriaansen in haar stijlvol ingerichte huis onder de rook van Rotterdam de case van Kazan nog eens analyseert. Haar gedrevenheid de eigenaresse van de hond te vervolgen voor de bijtincidenten druipt van haar monologen af. Eén aspect van de overtreding van de verdachte – volgens artikel 425 van het WvS zijn bijtincidenten geen misdrijf, red. – noemt zij essentieel. 'De laatdunkende houding van deze dame. Ik vond het zó storend dat zij niet haar verantwoordelijkheid wilde nemen. Zij had niks verkeerd gedaan, het lag gewoon aan de rest van de wereld. Die schreeuwende kinderen ook... Over die kinderen, slachtoffers die ongetwijfeld nog steeds met traumatische ervaringen kampen, praatte zij eenvoudigweg niet. En eigen verantwoordelijkheid? Weinig tot helemaal niet. Ik vind het echt heel frustrerend als mensen in zo'n situatie zo overtuigd zijn van hun gelijk. In de toekomst kan die categorie verdachten moeiteloos dezelfde

'Toen beet hij me'

Een verstandelijk beperkt kind van de scoutinggroep vertelt, in eigen bewoordingen, hoe de aanvallen van Kazan verliepen. De letterlijke getuigenis: 'Ik zag dat deze hond een jongetje die ook bij onze groep hoorde in zijn hoofd beet. Ik zag dat de hond het jongetje ook niet wilde loslaten. Ik zag dat er een vrouw bij de hond kwam en tegen ons zei dat we niet zo moesten gillen en dat het onze schuld was dat de hond beet. Ik zag dat de vrouw de hond meenam, maar na heel eventjes kwam de hond weer terugrennen naar ons en toen beet hij mij in de rug. Dat deed pijn, maar ik ben niet gevallen...'

fouten maken.' In de ogen van Annelore Adriaansen is het ongelof te lezen. Nauwgezet licht zij de vervolgingsprocedure

'Als een spin in het web'

nader toe. 'De inbeslagneming van de herder gebeurde die zaterdag nog. Maar tien dagen later ging Kazan naar het baasje terug. Volgens de deskundigen was testen van de nog jonge Kazan niet aan de orde. En de dame wekte bovendien de indruk aan alles mee te willen werken. Onder voorwaarden mocht zij de hond dus weer bij zich hebben: een aanlijn- en muilkorfgebod, verdere gehoorzaamheidstraining, controle daarop door de hondenbrigade, castratie en stoppen met IPO-training, inhoudende wel speurwerk doen, maar geen acties meer met zogenaamde pakwerkers. Die castratie zou hebben plaatsgevonden, maar verder bleek Kazans baasje geen boodschap te hebben aan de opsporingsmensen. In februari 2012 werd zij door de dierenpolitie gezien met een loslopende en muilkorfvrije Kazan. Zij beweerde niet in overtreding te zijn en claimde een email te hebben ontvangen van justitie dat Kazan vrij en zonder muilkorf mocht rondlopen. Desgevraagd kwam zij een paar uur later de email tonen op het politiebureau. Maar die bleek vervalst.

Aangelijnd

'De vrouw reageerde niet op oproepen van de politie. Toen ik dát hoorde heb ik haar, een dame van midden dertig, van haar bed laten lichten. En op het politiebureau moest zij haar vervalsing toegeven. Zij brak. Ik deed op 26 juni 2012 zelf de zitting bij de politierechter. De eigenaresse van Kazan kreeg een werkstraf van 110 uur, waarvan 25 voorwaardelijk met een proeftijd van een jaar, en de verplichting opgelegd Kazan aangelijnd te houden. Mijn eis het dier te muilkorven werd niet gehonoreerd. De materiële schade die de slachtoffers van de incidenten hadden geleden, moest zij vergoeden. Kazan is na de veroordeling niet meer gesignaleerd in de regio. De hond zou volgens de eigenaresse in het buitenland worden ingezet als rescue-hond. Op oproepen om haar werkstraf te komen verrichten is zij overigens niet verschenen, dus uiteindelijk heeft ze haar vervangende hechtenis uitgezeten.'

Annelore Adriaansen staat bekend als een open, spontane persoonlijkheid. Tijdens de door haar met grote zorgvuldigheid bereide lunch bewijst zij

OVER ANNELORE ADRIAANSEN (36):

Zij maakt boeiende reizen en houdt van paardrijden, skiën, tennis, duiken en, soms, buitengewone sporten als iceclimbing, indoorparachutespringen of fierljeppen. En een erg belangrijke hobby van Annelore Adriaansen is, zo bekend zij schaterlachend, haar werk voor het OM in Rotterdam.

Op 1 oktober 2011 werd zij als ovj aangesteld bij het parket in haar geboortestad. Jeugd, huiselijk geweld en veelplegers vormen haar werkterrein. Daarnaast ressorteert de dierenportefeuille onder haar. Haar indiensttreding bij het parket betekende een weerzien met veel collega's, omdat zij er vanaf 2000, haar jaar van afstuderen aan de Erasmus-universiteit, tot 2003 al werkte als parketsecretaris.

Annelore Adriaansen: 'Ik vond het boeiend werk, maar toen ik in 2003 de raio-opleiding ging doen, ontstond geleidelijk aan het plan "te gaan zitten..." Ik begon in 2008 als 32-jarige rechter in Dordrecht bij de sector bestuursrecht. Jong en enthousiast, maar in die jaren als zittend magistraat miste ik toch het contact met de "buitenwereld" en de dynamiek. Ik kwam weer uit bij het beroep van ovj. Veel meer met de voeten in de klei, samenwerken met de netwerkrelaties en de spreekwoordelijke spin in het web. Dat bevalt erg goed.'

dat onwillekeurig. Charmant, en soms uitbundig lachend. 'In deze zaak stond de zitting van de politierechter met de eigenaresse van Kazan al ingepland toen ik haar toch nog op liet halen in verband met die vervalste mail. Een politiemannet met wie ik leuk contact heb, noemde mij toen "een klein drammertje"... Dat was geen belediging, maar ik wilde de vervalsing van de email pertinent bij de case betrekken omdat dit ook de mentaliteit van de dierenliefhebster tekent. Een fenomeen waar je vaak op stuit in dierenzaken. Liefde voor dieren en mensen loopt vaak zo door elkaar heen bij hen dat zij de verhoudingen, de nuance helemaal uit het oog verliezen. Men slaat door.'

Caviapolitie...

'In ons land zijn geen dierenofficieren bij het OM. Wel dierenportefeuillehouders. En over een verschijnsel als de Animal Cops wordt vaak meewarig gedaan. Ach gut, de caviapolitie... Maar die nogal laatdunkende visie op mensen van het OM en de politie die zich met dierenzaken bezighouden, vind ik écht ten onrechte', filosofeert de ovj. 'Gevaarlijke, loslopende honden die de fout ingaan lijken dikwijls microzaken, maar zijn dat zeker niet. Omdat er altijd verbanden zijn met ménsen. Met de mentaliteit, de opvattingen, de ontsparingen ook van diereigenaren. Mannen en vrouwen die zich overgeven aan hun dieren en bijvoorbeeld leven tussen de uitwerpselen van hun lievelingen, al dan niet mét kinderen. De cases met dieren zijn erg divers. De café-eigenaar die niet meer in zijn eigen onderhoud kan voorzien, omdat hij ernstig in het been is gebeten door een hond van een bezoeker. Kittens die dood worden gegooid tegen de muur. Dieren die elkaar voor de ogen van de eigenaren verscheuren. Dieren die ernstig verwaarloosd worden. Een kind van twee jaar dat in zijn gezicht wordt gebeten en met littekens in het gezicht door het leven moet. Veel erger nog: de vrouw die op een dierenmarkt haar peuter ruilt voor twee puppy's, omdat zij "toch geen band heeft met kinderen". Ongelooflijk maar waar. Drama's als die rond de dierenbeul van Twente: het geweld begint tegen dieren, maar eindigt tegen mensen. Bij dierenmishandeling komt het zeer regelmatig voor dat de dierenpolitie een voet tussen de deur krijgt en stuit op huiselijk geweld of zelfs de vreselijkste sociale drama's die je maar kunt bedenken. Ach gut, de caviapolitie... Ik neem dierenzaken buitengewoon serieus. Heel belangrijk voor me. Laat ze mij er maar mee plagen...'

Tekst: Gerard Trentelman | Foto's: Robin Utrecht

Coldcase-onderzoek onder de loep

'We kunnen en zullen niet alles oplossen'

Sluit onopgeloste zaken in elk geval coldcase-proof af. Archiveer sporenmateriaal op de juiste manier. En schenk aandacht voor het onderwerp in OM- en politieopleidingen. Met die aanbevelingen moeten coldcase-onderzoeken landelijk op de kaart komen. 'Soms moet je de tijd zijn werk laten doen.'

Ieder jaar worden er in Nederland ongeveer honderdvijftig mensen om het leven gebracht. Van die levensdelicten wordt zo'n tien procent niet opgelost. Onverteerbaar voor nabestaanden, maar ook voor de politiemensen die er mee bezig waren en de officier van justitie die het onderzoek leidde. De meeste van die zaken worden vroeg of laat aangemerkt als cold case. Want dat een zaak niet meteen wordt opgelost, hoeft helemaal niet te betekenen dat hij nooit wordt opgelost. Maar dan moet je wel weten wat je met zo'n cold case moet doen.

Als onderdeel van het programma High Impact Crime heeft een speciale werkgroep binnen het Openbaar Ministerie het afgelopen jaar bekeken hoeveel cold cases er nou eigenlijk in Nederland zijn en wat de beste manier is om ze op te pakken. Projectleider was en is Wilma de Boer, officier van justitie in Rotterdam met onder andere als portefeuille cold cases. 'In Rotterdam was bij de politie al een gespecialiseerd coldcase-team. Dat was er ook in Amsterdam. De werkwijze verschilt

wat, maar het leverde resultaten op. Een levensdelict is jaren later nog steeds op te lossen, dat laten die resultaten zien. En dat willen we in heel Nederland.'

Compleet

Want de aanpak van een cold case verschilt van de aanpak van een net gepleegd misdrijf. 'Je moet zo'n dossier gaan bekijken op wat er nog in zit, waar je wat mee kan. Voor de hand liggend is kijken of er nog sporen zijn waarvan bijvoorbeeld met nieuwe technieken DNA-materiaal is te krijgen. Maar dan moet je die stukken wel hebben', zo zegt René Bergwerff, teamleider van het Rotterdamse coldcase-team. 'Er is veel weggeraakt. Vroeger was het besef er gewoon niet dat je zoveel jaar na dato misschien nog wel iets met een voorwerp kon doen. In sommige zaken hebben we ongeveer een rechercheonderzoek moeten doen om alles compleet te krijgen. Gelukkig had het Nederlands Forensisch Instituut nog heel veel materiaal liggen', aldus Ronald Meerkerk, vanaf het begin lid van het coldcase-team in Rotterdam.

Dat is al een aantal jaar veel beter. Tegenwoordig maakt een teamleider van een TGO (team grootschalige opsporing) binnen de Eenheid Rotterdam als het onderzoek niet tot een oplossing leidt het dossier 'coldcase-proof', aldus Bergwerff. Er is een apart forensisch dossier. Sporenmateriaal wordt op de juiste manier opgeslagen en gearhiveerd, en ondergebracht in de zogenoemde sporenmatrix.

Juiste moment

Deze werkwijze wordt nu, als de aanbevelingen van de werkgroep worden overgenomen, onder leiding van coldcase-officieren over het hele land uitgerold. Bovendien komt er meer aandacht voor cold cases binnen de opleiding van politiemensen en officieren van justitie. 'Eigenlijk zou elke politie-eenheid een speciaal team moeten hebben. Gelukkig komen er nu overal in ieder geval een aantal mensen die niets anders doen dan deze zaken', aldus Wilma de Boer. Het Rotterdamse team heeft al tien zaken tot een oplossing gebracht. 'En dat komt niet alleen omdat we nu technisch meer kunnen.' Zo loste het coldcase-team een moordzaak uit 1990 op zonder nieuw forensisch bewijsmateriaal. 'Een TGO-team dat een actuele zaak onderzoekt, kan moeilijk contact blijven houden met een getuige. Wij wel. Wanneer we zo'n oude zaak weer oppakken ga je praten met mensen die er destijds bij betrokken waren. Mensen veranderen. Er is altijd iemand die wat weet. Wij kunnen het juiste moment pakken', zo zegt Ronald Meerkerk. 'In veel cold cases moet je gewoon de tijd zijn werk laten doen.'

René Bergwerff praat veel met nabestaanden. Die weten in oude zaken in Rotterdam het team goed te vinden. 'Sommige zaken zullen wij ook niet op kunnen lossen. Er zit niets in, of het is al verjaard en dan kunnen we gewoon ook niets meer. Maar het is voor zo'n familie wel heel belangrijk dat je kunt laten zien wat er allemaal wel gebeurd is, ook toen. Ik heb hier een vrouw gesproken die altijd heeft gedacht dat de politie niet veel aan de moord op haar man had gedaan "omdat hij toch maar een crimineel was". Die heeft gezien wat er allemaal onderzocht is. Die was opgelucht toen ze vertrok.'

Seconden

En soms is het ook noodzakelijk in een verjaarde zaak iets te doen. Bergwerff: 'Juridisch kan je niks meer. Maar het is wel fatsoenlijk iets te doen. We maken het mee dat onder nabestaanden van onopgeloste moordzaken opeens iemand aangewezen wordt als verdachte. De geest is dan uit de fles en we gaan toch met die familie praten, in de hoop zo'n "verdenking" te nuanceren.' Sinds 2006 verjaart een zaak die juridisch gekwalificeerd wordt als moord niet meer. Een zaak die gekwalificeerd wordt als doodslag verjaart sinds 1 april van dit jaar niet meer. 'Daar zijn we heel gelukkig mee. Je kon in de situatie terecht komen dat wanneer de rechtbank tot een bezwensverklaring van doodslag kwam, de zaak dus verjaard was en de verdachte gelijk kon gaan. En de juridische kwalificatie kan afhangen van seconden', aldus Wilma de Boer. Ook andere wettelijke bepalingen kunnen de onderzoeken in cold cases is de weg staan. 'We hebben een DNA-hit in de zaak van een minderjarige die ruim vijftien

ZWIJGEN

Recente jurisprudentie over weigerachtige getuigen

Niet alle getuigen staan te popelen om ter zitting een verklaring af te leggen. Ze vrezen bijvoorbeeld wraakacties uit de hoek van de verdachte of doen een beroep op hun verschoningsrecht om niet zelf onderwerp van een vervolging te worden.

Wat als deze getuigen tegenover de politie wel een voor de verdachte belastende verklaring hebben afgelegd; mag de rechter die eerdere verklaring gebruiken als basis voor een veroordeling?

Volgens de rechtspraak van de Hoge Raad kon dat, mits de getuige voor de zitting was opgeroepen en de verdediging de gelegenheid had gehad hem aan de tand te voelen. Dat die gelegenheid vervolgens niets opleverde, omdat de getuige ervoor koos te zwijgen, was dan jammer, maar helaas. Die lijn van de Hoge Raad werd eind vorig jaar getoetst door het EHRM in het arrest Vidgen (LJN BX3071). Vidgen was veroordeeld voor de smokkel van in motorblokken verstopte XTC-pillen. Hij zei dat hij van niets had geweten: hij was slechts een eenzaam handelaar in auto-onderdelen. Maar een getuige, M., had de politie verteld dat Vidgen volop betrokken was geweest bij de smokkel. Ter zitting deed deze M. er het zwijgen toe. Het hof veroordeelde Vidgen, mede op basis van de eerdere verklaring van de zwijgende getuige. De Hoge Raad vond dat nu M. op de zitting was verschenen, geen inbreuk was gemaakt op het in art. 6 EVRM gewaarborgde recht op ondervraging.

Het EHRM tikte Nederland op de vingers. Nu de politieverklaring van M. het enige bewijs vormde voor het opzet van Vidgen, was die van doorslaggevend belang voor de zaak. Daarom had het hof de verdediging effectieve compensatie moeten bieden voor het ontbreken van een reële mogelijkheid om getuige M. op zitting aan de tand te voelen. Hoe die compensatie eruit had moeten zien, laat het EHRM helaas in het midden.

Daarna was de Hoge Raad weer aan zet in LJN BX5539. Een verdachte was veroordeeld omdat hij bij een garagehouder een kilo heroïne zou hebben opgehaald. De garagist had tegenover de politie een belastende verklaring afgelegd. Daarna deed hij er het zwijgen toe, eerst bij de rechtbank, daarna bij het hof. Ter zitting legde hij uit dat hij zich bedreigd voelde: 'Als ik nog meer ga praten, heeft het niet eens zin om naar buiten te lopen en te wachten tot ze mij vermoorden en in het kanaal gooien.' Verdachte werd veroordeeld en ging in cassatie met als belangrijkste middel dat de verklaring van de garagist niet tegen hem gebruikt had mogen worden.

De HR toetst de eigen rechtspraak aan Vidgen en stelt vast dat wanneer een getuige ter zitting weigert te antwoorden, niet meer gesproken kan worden van een situatie waarin verdachte het recht op ondervraging heeft kunnen uitoefenen. In een dergelijk geval kan een eerdere verklaring van die getuige alleen voor het bewijs worden gebruikt als 'een aan de eisen van een behoorlijke en effectieve verdediging beantwoordende compensatie is geboden voor het ontbreken van de mogelijkheid tot daadwerkelijke ondervraging van de getuige.'

Maar die situatie deed zich in de onderhavige zaak niet voor. Er was volgens het hof voldoende ander bewijs voor de betrokkenheid van verdachte, namelijk observatiebeelden en OVC-gesprekken. In dat geval mag de bij de politie afgelegde verklaring van de zwijgende getuige als bewijs gebruikt worden, ook zonder dat compensatie is geboden voor het ontbreken van de mogelijkheid tot ondervraging van de getuige. In twee andere recente arresten (LJN BZ4480 en BY1251) heeft de Hoge Raad die lijn bevestigd.

Tekst: Juriaan Simonis (WBOM)

jaar geleden werd verkracht. Maar er was sprake van twee daders. Dan wil je "terug rechercheren", te beginnen in de eigen politiestructuren. Wie was destijds bevriend met wie? Dat is weg want de wettelijke bewaartermijn van politiemutaties is vijf jaar', aldus Ronald Meerkerk. Wilma de Boer vult aan: 'De wetgever heeft daar nooit bij stil gestaan. Maar het is een belangrijke brede bron van informatie. En het is terecht dat die niet zomaar meer toegankelijk is. Maar voor cold cases heb je die informatie wel nodig. Die gegevens moeten natuurlijk niet ongelimiteerd toegankelijk zijn, maar bijvoorbeeld wel met een machtiging van de rechter-commissaris.'

85 moordenaars vrij?

Het team heeft altijd meer zaken tegelijk in onderzoek. En al twee jaar een heel bijzonder project. Met subsidie van het ministerie van Binnenlandse Zaken, waar toen nog de politie onder viel, is een inventarisatie gemaakt van alle onopgeloste zaken in heel Nederland waarin het slachtoffer een prostituee was. René Bergwerff: 'We hadden er zelf in Rotterdam een aantal. Dan krijg je op enig moment het idee dat er mogelijk verbanden zijn met onopgeloste zaken elders in het land. En eigenlijk was wel algemeen het gevoel dat we meer inzicht in deze zaken moesten krijgen.' Er kwamen uiteindelijk 85 van deze zaken naar Rotterdam. 'Wij onderzoeken die niet allemaal zelf, wij willen overzicht. In theorie lopen er 85 moordenaars vrij rond. Maar het kunnen er ook minder zijn, al denk ik niet dat het er maar één is.' Inmiddels zijn daar al zaken van bekeken, maar conclusies zijn er nog niet. Waar het team meent dat er nog onderzoek mogelijk is, zal dat met de

politie-eenheid die de zaak instuurde, worden besproken. 'Dit zijn verschrikkelijke zaken, vaak erg grof. Ze zijn niet opgelost. De moordenaars kunnen wel naast jou wonen, dat lijkt me voor de maatschappij heel vervelend.'

Het coldcase-team heeft er ook een ander "specialisme" bij: vermiste personen en onbekende doden. 'In 2008 konden wij uiteindelijk de identiteit van een in 1990 vermoorde vrouw vaststellen. De in een plunjezak in de Rotterdamse Westersingel gevonden vrouw werd gevonden zonder hoofd en handen. Het bleek een Amerikaanse te zijn. Samen met de Engelse politie werd een joint investigation team gestart. In 2011 is de moordenaar, een Engelsman, in Groot-Brittannië tot levenslang veroordeeld. Wij realiseerden ons al snel dat er veel links zijn tussen onbekende doden, vermisten en mogelijke misdrijven', zo zegt Bergwerff. Maar dan moet je wel weten waar het om gaat. Bergwerff: 'Wie waren we nou werkelijk kwijt? Wij zijn alle zestienduizend meldingen van vermissingen sinds 2000 waarvan niet duidelijk was wat de afloop was, handmatig doorgelopen. Dan blijkt dat er van die zestienduizend, tweehonderdvijftig echt openstaan. Daar zitten onder andere families van asielzoekers bij die gewoon met zijn allen zijn vertrokken. Maar enige tientallen van die vermissingen zijn heel vreemd. Wij houden er ernstig rekening mee dat die mensen slachtoffer zijn van een misdrijf.' ◀

Tekst: Jeichien E. de Graaff

Foto's: Judith Dekker, Politie Rotterdam

► Teeven wil criminelen langer onder toezicht

Zware gewelds- en zedendelinquenten en tbs-gestelden die onder voorwaarden terugkeren naar de samenleving, komen langer onder intensief toezicht te staan om te voorkomen dat zij recidiveren. Bij terugvalgedrag en (dreigende) recidive kan dan direct worden ingegrepen. Dit staat in een wetsvoorstel van staatssecretaris Teeven van Veiligheid en Justitie waarmee de ministerraad heeft ingestemd en dat voor advies naar de Raad van State is gestuurd.

Nu duurt de periode waarin de dwangverpleging van een tbs-gestelde onder voorwaarden beëindigd kan worden, maximaal negen jaar. Het kabinet schrapt die termijn. Voortaan kunnen rechters het toezicht ook na negen jaar steeds jaarlijks of tweejaarlijks verlengen als blijkt dat de kans op recidive onvoldoende is afgenomen, zodat de reclassering tbs-gestelden langer kan volgen. Daarnaast wordt langdurig of levenslang toezicht mogelijk op ernstige gewelds- en zedendelin-

quenten van wie de gevangenisstraf of voorwaardelijke invrijheidsstelling is afgelopen, maar bij wie herhaling van het misdrijf reëel is of ernstig belastend gedrag tegen slachtoffers of getuigen moet worden voorkomen. Dit toezicht kan ook volgen op de tbs met voorwaarden of de gemaximeerde tbs met dwangverpleging.

De rechter kan straks een toezicht-houdende maatregel ten uitvoer leggen voor een periode van twee, drie, vier of vijf jaar. Hij kan de maatregel daarna telkens verlengen. De totale duur is niet gebonden aan een maximum. Het gaat bijvoorbeeld om een consumptieverbod van drugs of alcohol, een plicht om zich onder behandeling te stellen door een deskundige of zorginstelling, of een verbod om een bepaald soort vrijwilligerswerk te verrichten. Met het laatste wil het kabinet voorkomen dat deze delinquenten terecht komen bij organisaties op het gebied van kinderverzorging en -opvang of van andere kwetsbare groepen, zoals ouderen of daklozen.

Ook is een gebiedsverbod of meldplicht mogelijk, maar ook een verhuisplicht of een vestigingsverbod voor een bepaald gebied. Bijvoorbeeld als het slachtoffer in de buurt van de dader woont. Een reisverbod zal vooral nuttig kunnen zijn bij personen die zich schuldig hebben gemaakt aan mensenhandel of bij zedendelinquenten die zich mogelijk schuldig zullen maken aan (kinder)sekstoerisme in het buitenland.

Verder wil het kabinet dat de proeftijd bij voorwaardelijke invrijheidsstelling in alle gevallen minimaal één jaar wordt en met maximaal twee jaar kan worden verlengd, als het gedrag van de veroordeelde daar aanleiding toe geeft. Daarmee kan ook bij gevangenisstraffen korter dan twee jaar beter gewerkt worden aan gedragsverandering met behulp van bijzondere voorwaarden en kan justitie beter reageren op problemen bij naleving van de voorwaarden.

► Strengere controle op introductieregeling schietverenigingen

De Nationale Politie en de Koninklijke Nederlandse Schutters Associatie (KNSA) gaan strenger controleren op schietverenigingen die hun banen openstellen voor bijvoorbeeld vrijgezellenfeestjes of studentenverenigingen.

Deze verenigingen maken vaak misbruik van de introductieregeling door groepen tegen betaling te laten schieten. Zo wordt op illegale wijze een schietcentrum geëxploiteerd. Ook kunnen veiligheidsrisico's ontstaan als deze verenigingen te weinig getrainde begeleiders in dienst hebben.

Dat schrijft minister Opstelten van Veiligheid en Justitie in een reactie op het onderzoeksrapport "Met scherp schieten". De onderzoekers bekeken de veiligheidsrisico's die verbonden zijn aan commerciële belangen binnen de schietsport, de opslag en vervoer van legale wapens en munitie en het laten schieten zonder verlof. Het onderzoek - uitgevoerd door Bureau Beke in opdracht van het WODC - is gedaan op advies van de Onderzoeksraad voor Veiligheid naar aanleiding van het schietdrama in Alphen aan den Rijn.

Uit het onderzoek blijkt dat zowel schutters als exploitanten binnen de schietsport zich bewust zijn van het belang van veiligheid. Hoewel aan de schietsport risico's zijn verbonden, is het aantal incidenten met legale vuurwapens laag: 5 procent van alle vuurwapenincidenten. Volgens de onderzoekers is

de bestaande wet- en regelgeving toereikend. Wel kunnen veiligheidsrisico's verder worden teruggebracht door extra handhavingsmaatregelen en beter toezicht. Zo pleiten de onderzoekers onder andere voor kwaliteitseisen voor wapenkluisen en een landelijke registratie voor introducties.

► 'Veranker rechterlijke samenwerking'

Onderlinge afspraken tussen rechters over straffoogtes en rekenmethoden bevorderen de eenheid in het recht, maar zijn nog te weinig wettelijk verankerd. Een

deel van deze rechterlijke regelingen kan beter zichtbaar gemaakt worden. Dat stelt onderzoeker Ard Schoep in zijn vorige maand verschenen bijdrage aan de bundel

"Rechterlijke Macht, studies voor rechtspraak en rechtshandhaving in Nederland".

► Tien OM'ers naar Slachtofferhulp

Tien OM'ers gaan bij Slachtofferhulp Nederland aan de slag. Het OM en SHN hebben hiertoe een detachingsconvenant getekend.

De medewerkers van het OM die de overstap maken gaan voor Slachtofferhulp Nederland werken op ZSM-locaties of bij slachtofferloketten.

Binnen ZSM bewaken de medewerkers de slachtofferrechten en geven ze juridische dienstverlening. Op basis van de informatie uit de systemen en contact met slachtoffers adviseren ze de officier van justitie over de zaken en de gevolgen, en over mogelijke afdoeningen die in het belang van slachtoffers zijn. Daarbij bewaken ze de positie van het slachtoffer in ZSM, inventariseren ze of er letsel is en behandeling nodig is, en brengen ze de wensen van het slachtoffer in kaart.

Binnen de slachtofferloketten informeren en adviseren ze cliënten en verzorgen ze documenten als het schadeformulier en de schriftelijke slachtofferverklaring.

Ook onderhouden ze in de keten de in- en externe contacten. In juni starten tien OM-medewerkers bij Slachtofferhulp Nederland, in september volgt waarschijnlijk een tweede wervingsronde voor de uitbreiding van slachtofferhulp op de tien ZSM-locaties in 2014. Het gaat om een

detachering tot en met 2015, waarbij de OM-medewerkers hun arbeidsrechtelijke positie behouden. Met hun nauwere samenwerking zullen OM en Slachtofferhulp de belangen van slachtoffers beter kunnen behartigen en de dienstverlening verbeteren.

► Meer signalen mensenhandel

Anonieme tipgevers geven bijna vijf keer per week belangrijke signalen van mensenhandel en illegale prostitutie door.

Uit cijfers van Meld Misdaad Anoniem blijkt dat meldingen over gedwongen prostitutie zijn gestegen met 76% sinds de start van de campagne "Schijn bedriegt" vorig jaar juni. Deze campagne richt zich voornamelijk op bezoekers van prostituees, die signalen van mensenhandel kunnen herkennen. Opvallend is de stijging van meldingen over mogelijke minderjarige slachtoffers: 1 op de 4 meldingen over mensenhandel gaat hierover. In 2011 waren dit nog 1 op de 8 meldingen. Met de M.-tips zijn de eerste daders uit de anonimiteit gehaald en slachtoffers bevrijd. OM, politie en andere overheden maken via Meld Misdaad Anoniem gebruik van de hulp van het pu-

bliek. 'Bijna alle anonieme tips zijn voor onze politieonderzoeken bruikbaar en 83% wordt in onderzoek genomen. Tweederde van de anonieme informatie is nieuw en was anders niet binnengekomen', weet Ruud Bik, plaatsvervangend korpschef Nationale Politie en lid van de taskforce Mensenhandel.

Veel M.-meldingen worden meegenomen bij politiecontroles, waaronder acties bij escortdiensten en thuisprostitutie. Dankzij de anonieme tipgevers kunnen deze onderzoeken en controles gericht worden uitgevoerd. De meldingen helpen ook bij de bestuurlijke aanpak van mensenhandel en illegale prostitutie.

► Groei DNA-databank voor strafzaken

In 2012 werd het DNA-profiel van 27.797 personen toegevoegd aan de DNA-databank voor strafzaken. Daarnaast werden er vorig jaar 3.807 DNA-profielen van sporen aan de DNA-databank toegevoegd. Eind 2012 bevatte de DNA-databank 157.864 DNA-profielen van personen en 52.965 profielen van sporen.

Dat staat in het jaarverslag 2012 van de DNA-databank voor strafza-

ken, dat eind april verscheen. De databank wordt beheerd door het NFI.

Meer profielen leiden tot meer matches. Matchte in 2011 ongeveer honderd keer per week een spoor met een persoon, in 2012 steeg dit tot ongeveer 115 keer per week. Hetzij door opname in de databank van een persoon, hetzij door opname van een spoor. Een spoor-persoon match betekent dat een DNA-profiel van een spoor dat door de politie is aangetroffen op

een plaats delict, overeenkomt met het DNA-profiel van een persoon die in de databank is opgenomen.

OMGESLAGEN

ONTKENNING

'Bij verkrachting zie ik veel ontkenning. Zelfs als mensen een verkrachting voor hun ogen zien gebeuren, wordt nog getwijfeld of het waar is.'

Renée Römkens, directeur van Atria, kennisinstituut voor emancipatie en vrouwengeschiedenis. De Groene Amsterdammer, 9 mei 2013

ALS EEN GEK

'Voorheen reden alle eenheden als een gek naar de locatie van een overval; in het ergste geval passeerden ze daarbij ook nog de verdachte. Nu coördineert de meldkamer de inzet: alleen een beheerder of leider plaats delict gaat naar de overvallocatie en we creëren een cirkel rond de plaats delict.'

Patrick Leeseman, centralist meldkamer Gooi en Vechtstreek. Politievakblad Blauw, 11 mei 2013

BELASTEND

'Ik wil niet te veel zeuren, maar de familierechercheurs van de politie kregen maximaal twee tot drie gezinnen onder hun hoede. De rechters kregen psychologische hulp. De parketpolitie kreeg psychologische hulp. Ik heb de intake gedaan van 150 gezinnen en ben uiteindelijk voor 52 kinderen deze procedure gaan doen. Denk maar niet dat er ooit iemand naar mijn kantoor is gekomen om te vragen: "Meneer Korver, kunnen wij iets voor u doen?"'

Richard Korver, advocaat van de slachtoffers in de Amsterdamse zedenzaak Tijdschrift voor de politie, nr4, 2013

VEEG

'Als je hem niet kunt pakken voor die ram- of plofkraak waar je al zo lang op zit te wachten, maar je beschikt wel over goede informatie over een ander strafbaar feit, pak hem dan daarvoor. Bijvoorbeeld voor drugs- of wapenbezit. Of houd hem aan als je hem op heterdaad betrapt bij een ander misdrijf. Veeg hem van de straat, maak die aanhouding bekend en laat zien dat de politie aanwezig is en haar werk doet.'

Frans Pommer, landelijk coördinerend officier van justitie Overvallen en High Impact Crimes Blauw, 25 mei 2013

5 Vragen

De anonieme kliklijn...
zo werd Meld Misdaad
Anoniem (kortweg
'M.') in de beginjaren
genoemd. Het was
een nieuw en vreemd
verschijnsel op het
Nederlandse toneel van
criminaliteitsbestrijding.
Vijf vragen aan
Guus Wesselink, direc-
teur Stichting M., over
Meld Misdaad Anoniem.

Hoe bent u op het idee gekomen van een anonieme meldlijn?

Sommige mensen durven niet naar de politie, anderen zijn bang voor represailles of willen geen tijd steken in lange getuige-gesprekken of rechtszittingen. Ik kwam met dit fenomeen in aanraking in Engeland in 1999 toen ik daar kennis maakte met "Crimestoppers". Een publiek-privaat opgezette charity die een anonieme meldlijn in het leven had geroepen waar burgers terecht konden om anoniem te melden. De grote eye-opener was dat het om informatie ging die de politie (en andere instanties) anders niet gekregen zou hebben. Ik heb die gedachte vorm gegeven in een initiatief naar de ministeries, de politie, het Openbaar Ministerie, de verzekeraars en de banken in ons land.

Kunt u iets meer vertellen over Meld Misdaad Anoniem 0800-7000?

Op 4 september 2002 startte de onafhankelijke, publiek-private organisatie en M. 0800-7000 was geboren. Het eerste jaar kwamen er 4000 goede tips binnen, nu zijn dat er zo'n 15.000 per jaar. Op dit moment rinkelt de telefoon 150-200 maal per dag; uit al die gesprekken is ongeveer 25% van de verhalen wat wij noemen 'behandelbaar' voor verder onderzoek. Zo gaan er per dag circa 50 goede tips de deur uit naar de partners zoals de politie, belastingdienst, energiebedrijven, verzekeraars en anderen.

Behandelt M. alleen meldingen?

M. doet veel meer. Zo heeft M. al een aantal zeer succesvolle campagnes opgezet. In mei 2012 was de aftrap van de campagne 'Schijn bedriegt' tegen gedwongen prostitutie en mensenhandel. Met de campagne 'Een overvaller moet zitten. Toch?!' riep M. meiden op in de leeftijd van 16 tot 20 jaar om kennis over overvallers te delen. Ook is M. heel actief met workshops op scholen waarin met jongeren wordt gewerkt. Tijdens deze workshops willen wij de jongeren bewust maken van het van het feit dat zij kunnen helpen met de aanpak van criminaliteit, door het geven van informatie aan politie of aan M. Wij gaan met de jongeren in gesprek. Uit deze gesprekken merken wij dat ze vaak ongewild veel wetenschap hebben van criminaliteit. De drempel om dit te melden over een bekende is hoog. Wij helpen ze bij dit dilemma en dat lijkt effect te hebben.

Ook de 'M. in Acties' zijn erg effectief. Dit is een projectmatige voorziening ten behoeve van gemeenten en de gezamenlijke aanpak van criminaliteitsproblemen in wijken, buurten en steden. Hier blijkt de inzet van het anonieme middel M. een goede oplossing. De misdaad wordt bestreden, de meldingsbereidheid van bewoners wordt vergroot net als het vertrouwen van de burgers in het lokale bestuur.

Wat levert de inzet van M. het OM of de politie op?

M. kan ingezet worden bij het naar boven krijgen van 'verstopte' informatie zoals bij mensenhandel, afpersingsproblematiek en andere ondermijnende criminaliteit. Een aantal arrondissementen werkt al met M. samen! M. helpt ook bij het aanpakken van criminele misstanden in achterstandswijken, bij het opzetten van lokale campagnes, bij het geven van workshops op scholen, of bij het zoeken naar meldersprofielen rondom dadergroepen en nog veel meer.

Hoe werkt dat dan?

Bel M. op 088-5543210 en vraag ons om samen met u in actie te komen. We doen het graag!

Jan Hoekman

Goed doel

Het was uitgebreid beschreven. Bijna van minuut tot minuut. Oom agent had Peter bezig gezien met kratten. Die jatte Peter van een terras en hij liep ermee de buurtsuper in. Hij liep € 7,80 rijker zo in de armen van de wet.

Peter is een bijzonder geval. Ze kennen hem wel bij de politie. En de gemeente. En de zorginstellingen. Peter is geen beroerde jongen, maar weet zich gewoon niet goed te redden. Al z'n geld gaat op aan de huur. En dan krijgt hij wel eens honger. Dan moet hij toch iets. Dit keer wilde hij van het statiegeld eten kopen. De vraag was wel: waarom had ie dat dan niet meteen gedaan? Maar goed. Peter werd aangehouden en moest mee naar het bureau.

De officier besloot het bij een waarschuwing te laten. Natuurlijk moest hij die € 7,80 inleveren. De politie werd op pad gestuurd om de eigenaar van dat geld op te sporen. Maar dat bleek lastig. Het terras hoorde bij een studentenhuus. Flink aanbellen leverde geen eigenaar van de kratten op. Als een krat leeg is, geeft geen Groninger student meer thuis. De officier besloot dat het geld in dat geval aan een goed doel gegeven kon worden. Hij opperde nog het Leger des Heils. Leuke bijdrage voor de heilsoldaat op de hoek.

De agenten besloten anders. Er zijn genoeg mensen die het niet te breed hebben. Die zo'n meevallertje van een euro of acht kunnen gebruiken. Mensen die het niet zo beroerd menen, maar zich gewoon niet zo goed kunnen redden. Wiens geld al helemaal op is, als de huur betaald moet worden. Mensen die dan wel eens honger krijgen. Mensen als...

Peter!?

De officier kon er wel om lachen. En noteerde in zijn hoofd alvast de zin: 'een goed doel, niet zijnde de verdachte'.

Jan Hoekman, officier van justitie

SAMENSPEL

Na een Hitlergroet brachten rabbijn Lody en jongerenwerker Said joden en Marokkanen bij elkaar - en het OM deed mee

Amsterdam, 2010. Rabbijn Lody van de Kamp wil de angst van joodse kinderen in beeld brengen. De angst van leerlingen, van tien tot twaalf jaar, die op de school zitten waaraan hij verbonden is. Angst om lastig gevallen te worden op straat. Wegens hun joods zijn. En dus gaat Lody van de Kamp met joodse kinderen over straat. Samen met de Joodse Omroep. Met een verborgen camera. Twee dagen lang. Er gebeurt niet veel, totdat op een plein in Bos en Lommer een Marokkaanse jongen de rabbijn uitscheldt en de Hitlergroet brengt. De Joodse Omroep zendt de beelden uit. Dan gaat het snel. Netwerk pakt het incident op; gemeenteraadsleden stellen vragen; de minister wordt naar de Kamer geroepen.

In dezelfde wijk is jongerenwerker Said Bensellam dagelijks bezig jongeren in Bos en Lommer een betere toekomst geven. Op straten en pleintjes wil hij voorkómen dat jongens van stoere meeloper tot harde kernjongere verworden. En dus spreekt Said Bensellam, jongerenwerker bij stichting Connect, dagelijks jongeren en hun familie aan, van wie velen Turks of Marokkaans zijn. En dan ineens is daar de dreun van

het nieuws over de Hitlergroet. Commotie, in zijn buurt! Enerzijds bewondert Bensellam de durf waarmee die voor hem onbekende rabbijn een probleem heeft aangesneden. Maar "ziek" is hij er ook van. Zijn analyse van de actie van de rabbijn: "Je zoekt iets. Je vangt het. Het wordt een bom. En vervolgens blijven wij achter met een probleem." Terwijl er zó veel jongeren zijn die het wel goed willen doen, en die komen nu ook negatief in beeld." De jongerenwerker belt de rabbijn en windt er geen doekjes om: "Is dit nou de manier, meneer Van de Kamp?" vraagt hij. Het gesprek tussen de mannen ontspoord niet.

"Want Lody reageerde destijds goed" zegt Said: "Hij zei: "Oké, wat gaan we nu doen?"."

"Ja, toen noemde je me nog "meneer Lody", glimlacht de rabbijn in mei 2013. De twee noemen elkaar dan al lang bij de voornaam. Ook vandaag, als ze gebroederlijk aan een tafeltje zitten in het gebouw van Connect in Bos en Lommer.

Gemengde gevoelens heeft Lody over zijn actie van destijds. Een beetje schuld bewust: 'Ik had iets gedaan met een gemeenschap die ik helemaal niet kende. Ik kende destijds Said en stichting Connect

niet, anders had ik wel gelijk gebeld. Nu werd mijn actie enorm uitvergroot. Maar blij dat ik het gedaan heb ben ik ook. Om alles wat er uit voortgekomen is.'

Na het telefoontje trommelden Said en Lody hun achterban op. Korte tijd later zaten er tientallen families van joden en Marokkanen samen in een zaaltje. Groepen die op het wereldtoneel zo tegenover elkaar lijken te staan. Tot de aanwezigen behoorden ook wethouder André van Es en Herman Bolhaar, toen hoofdofficier in Amsterdam.

Koosjer eten, halal eten: het dat bleek in het zaaltje ineens zo'n beetje hetzelfde. Hun cultuur, hun geloof: die bleken vooral overéénkomsten te hebben. Ze hadden veel gemeen, ook het gediscrimineerd worden. De families vertelden over en weer hun verhalen. Over wie ze waren, wat de geschiedenis was van hun familie, hun land, hun volk. Eindelijk praatten ze mét elkaar, in plaats van over elkaar. Said: "Wat dat betreft bleken we nóg iets gemeen te hebben. Wij moslims kennen nogal een roddelcultuur; maar die joden, nou, die kunnen er ook wat van hoor." "Zeker", zegt Lody. "Op mijn school sprak ik laatst vijf meisjes. Eentje zei: "Alle moslims

haten ons". De andere vier waren het direct met haar eens. Ik vroeg: "Heb je wel eens gesproken met een moslim, met een Marokkaan?". Nee, dat hadden ze niet. Over een weer heersen primitieve beelden.'

Terwijl Said en Lody over en weer stappen zetten, vlotte het politieonderzoek naar de "Hitlergroet" niet zo. Dat zinde de twee niet zo. Opnieuw belde Said naar Lody: "Weet jij hoe het met die aangifte staat? Ook niet? Zullen wij dan eens met die jongen gaan praten." Zo geschiedde.

De rabbijn: 'Bleek het ineens een heel aardige knul. 17 jaar inmiddels. Deed het op school goed. Afkomstig van een nette familie. Eén keer had hij iets stoers willen roepen en bracht hij die groet.'

Een paar dagen na het gesprek liepen Lody en de jongen door het Anne Frankhuis. Lody: 'De jongen wilde alles weten. Hij zag en hoorde Miep Gies, helpster van de onderduikers in het Achterhuis, van het scherm praten. Daarover zei hij me daarna: "Toen ik die Hitlergroet bracht, dacht ik dat ik stoer was. Maar wat die vrouw vertelt, dát is stoer." Dan is er toch wat gebeurd met zo'n jongen, he?'

De knaap werd ineens een rolmodel. In een interview in de Volkskrant, samen met Lody en wethouder Van Es, werd hij "gerehabiliteerd". En het OM, het seponeerde zijn zaak.

Het was gelukt. Said en Lody hadden van iets negatiefs iets positiefs gemaakt. Het gaf de energie om door te gaan. Toen een paar maanden later twee jongens werden opgepakt omdat ze op een joodse begraafplaats aan het paintballen waren, belden ze weer. Said deed een voorstel; Lody vond het mooi. Een paar weken later had Said mensen en materiaal geregeld, en hielpen Marokkaanse mannen mee met het opknappen van de joodse begraafplaats. Zes zondagen lang werd de gedenkplaats schoongemaakt. Lody: 'De nogal verwaarloosde begraafplaats was weer een plek waar mensen hun dierbaren goed konden herdenken. Toen de

begraafplaats later officieel werd heropend, waren 160 Marokkanen aanwezig. Weer sloot het OM aan. Jongens die wegens belediging van homo's, joden of moslim een voorheen hun taakstraf in een bejaardentehuis kregen, kwamen nu op de begraafplaats terecht. Said is daar gelukkig mee. 'Want daar krijg je vanzelf de

Heb je wel eens gesproken met een moslim, met een Marokkaan?

verbinding die wij willen. Daar ontstaan echte gesprekken: "Waarom sta jij hier te schoffelen?" "Dat doe ik vrijwillig." "O." "Wat doe jij dan hier?" "Eh, ja... taakstraf." Said: "Dát laat die jongens verder denken, je brengt wat teweeg.'

Lody: 'Want het reguliere optreden - en dat zeg ik met alle respect voor het OM - werkt niet zo goed. En daarom vond ik het zo mooi dat wij samen door Herman Bolhaar (van hoofdofficier in A'dam inmiddels procureur-generaal in Den Haag geworden - red) werden uitgenodigd. In zijn werkkamer stelde hij, de super-pg, óns ineens in alle ernst de vraag: "Wat vinden jullie van de rol van het OM in dit soort zaken?" Het verbaasde me dat hij zich zó kwetsbaar maakte. Toen hebben we gezegd: Het OM, da's prachtig, maar alleen als stok achter de deur. De echte problemen, die zullen we zelf moeten oplossen. En Bolhaar woog dat serieus.'

Said: 'Dit is een mooie kans, samen met Herman, om werelden bijeen te brengen. Muren weg te halen. Tussen moslim en joden. Tussen achterstandswijken én Haagse beleidsbepalers. Lody en ik worden boegbeelden genoemd, maar Bolhaar is dat ook.'

De rabbijn en de jongerenwerker hebben inmiddels een heel netwerk vol steutelfunctionarissen gecreëerd. Bijvoorbeeld onder scholen. Ze bezochten het Amsterdamse Wibaut-college. Een school die niet snel gekozen wordt door Mokumse modelleerlingen met ambities. Maar zo'n moeilijke school, dáár moeten ze zijn. 'Het is juist een prachtige school om dingen mee te doen', zegt Said. 'Daar vraag je je af: wat drijft die jonge meesters en juffen? Om juist daar les te willen geven? Die homo-meester en die joodse juf daar - hoe flikken ze dat in de klas? Die moeten sterk in de schoenen staan. En dan staan Lody en ik daar, en praten we over discriminatie, uitsluiting: wie ben je en waar kom je vandaan.' Dan volgen ook de activiteiten weer. Lody: 'Met leerlingen en docenten houden we excursies. Naar begraafplaatsen, ook islamitische. Naar het Anne Frankhuis. Een bezoek aan de homobelangenorganisatie COC staat nog op het programma. En ook bezoeken we het Paleis van Justitie en theater Carré. Alles vanuit de gedachte: Dit is jullie stad; dit is van jullie.'

Lody en Said. Beleidsplannen hebben ze niet. Interesse in hun onbekende naaste wel. Verbinden is hun ambitie, ook buiten Amsterdam. Het zou mooi zijn, zeggen ze samen, als hun netwerk leidt tot een soort landelijk "standby-team". Dat elke keer dat conflicten dreigen, invliegt. Om problemen in de kiem te smoren voordat het uit de hand loopt. Voordat de media moeten berichten over conflicten. 'We willen de ellende direct beetpakken en er samen iets mee dóen.' ◀

Tekst: Pieter Vermaas
Foto: Joost van den Broek

Meer misdrijven afgedaan

Jaarbericht 2012: OM op koers, maatschappelijke doelen gehaald

Minder overvallen, een zichtbaarder aanpak van de georganiseerde misdaad, het sneller afhandelen van veelvoorkomende criminaliteit en aandacht voor het slachtoffer. Het OM heeft de afgesproken maatschappelijke doelstellingen voor 2012 gerealiseerd. Dat staat in het Jaarbericht 2012 dat het OM op 7 juni uitbracht.

Het aantal afgedane misdrijfzaken is in 2012 verder gestegen naar 226.500 (+5,8%). De stijging is vooral gerealiseerd door afdoeningen van het OM zelf. Het OM ziet veelbelovende resultaten en stijgende volumes rond de werkwijze ZSM.

De resultaten zijn met name ook geleverd op de prioritaire thema's: slachtoffers; ondermijning en afpakken; High Impact Crime; en ZSM. Van georganiseerde misdaad tot overvallen, kinderporno, geweld, bedreiging en vernieling: het OM levert een bijdrage aan een veiliger Nederland. In het Jaarbericht worden de aanpak, de rol van het OM en de resultaten op de verschillende thema's beschreven en met voorbeelden geïllustreerd.

Slachtoffers

Zorg voor en ondersteuning van slachtoffers wordt voor

het OM steeds belangrijker. Het OM vervolgt de verdachte en staat voor het slachtoffer. Slachtoffers kunnen sinds 2011 in het hele land terecht bij het Slachtofferloket waarin OM, politie en Slachtofferhulp Nederland samenwerken. Als het OM een straf oplegt via ZSM wordt waar mogelijk meteen ook schade vergoed. Dat is de winst van de ZSM-aanpak die in 2012 is ingevoerd.

Ondermijning

Georganiseerde misdaad en financieel-economische criminaliteit vormen een serieuze bedreiging voor de samenleving. In 2012 hebben OM en politie 854 criminele samenwerkingsverbanden aangepakt. Daarmee is de doelstelling ruim gehaald. Vooral bij de aanpak van mensenhandel en witwassen werden goede resultaten geboekt. Ook motorbendes, grootschalige hennepteelt,

fraude en milieucriminaliteit zijn speerpunten van het OM. Daarnaast zet het OM stevig in op de aanpak van fraude. Fraude ondergraaft het vertrouwen in het handelsverkeer en een doelmatige besteding van overheidsgelden en vormt daarmee een bedreiging voor de integriteit van de samenleving. De bestrijding van financieel-economische criminaliteit neemt dan ook een belangrijke plaats in binnen de aanpak van ondermijning.

Afpakken

Het afpakken van crimineel geld is een belangrijk onderdeel van de strijd tegen de misdaad. Dat gebeurt onder meer via schadevergoedingen, navorderingen van de Belastingdienst of bestuursrechtelijke boetes. Via ontnemingsmaatregelen, -schikkingen en verbeurdverklaringen heeft het OM in 2012 bijna 50 miljoen euro afgepakt van criminelen. Politie, bijzondere opsporingsdiensten en OM hebben in 2012 in deze werkwijze geïnvesteerd, waardoor er uiteindelijk via het strafrecht meer dan 100 miljoen zal worden ontnomen. Het brede maatschappelijk afpakresultaat is een veelvoud van het bedrag van 50 miljoen euro.

Overvallen

Het aantal overvallen is in 2012 opnieuw gedaald, van 2.270 in 2011 naar 1.980. Dat laat zien dat de aanpak werkt. Ook het ophelderingspercentage is gestegen. Dat

ligt nu op ruim 31 procent. Negen van tien verdachten werden door de rechter schuldig bevonden en van hen kreeg 96 procent een vrijheidsstraf. De duur van de gemiddelde opgelegde vrijheidsstraf is gestegen van 25 maanden in 2008 tot dertig maanden in 2012.

Kinderporno

Afgelopen jaren hebben OM en politie flink geïnvesteerd in de aanpak van kinderporno. Vorig jaar zijn 507 kinderpornozaken bij het OM aangeleverd. De nadruk ligt daarbij op de vervaardigers en verspreiders van kinderporno met als doel het misbruik van slachtoffertjes te stoppen. Dat betekent niet dat downloaders vrijuit gaan.

Criminele jeugdgroepen

Eind 2012 was 86 procent van de 89 criminele jeugdgroepen die Nederland eind 2010 telde, integraal aangepakt. Op alle groepen is enige vorm van interventie gepleegd. Criminele jeugdgroepen veranderen voortdurend van samenstelling en komen op en verdwijnen weer. Politie, OM, gemeenten en zorginstellingen blijven inzetten op de aanpak van deze groepen en het voorkomen van nieuwe aanwas.

ZSM

Omdat rechtsherstel beter werkt als dit snel tot stand komt, wil het OM vooral de veelvoorkomende criminali-

Resultaten Beleidsafspraken

Beleidsafspraken	Norm 2012	Realisatie 2012
1.Aantal aangepakte criminele samenwerkingsverbanden (t.o.v. 2009)	135%	148%
2.Aantal projectmatige onderzoeken high tech crime	10	6
3.Incasso afpakken (in miljoenen euro's)	49,1	49,7
4a.Aantal overvallen	2.300	1.980
4b.Ophelderingspercentage overvallen	32%	31,4%
4c.Strafratio overvallen	26%	30%
5.Instroom kinderporno	511	507
6.Aantal aangepakte criminele jeugdgroepen 100% (per 1 mei 2013)	100%	86%
7a.Instroom ZSM		61.500
7b.Percentage beoordeeld via ZSM binnen 1 week		78%

teit anders afhandelen. Daarvoor is het programma ZSM ingevoerd. Met deze lik-op-stuk-benadering is lokale en wijkgerelateerde criminaliteit effectief aan te pakken. Naast snel en selectief staat de S ook voor slim, simpel, samen, samenlevingsgericht en aandacht voor het slachtoffer. Relatief eenvoudige gevallen doet de officier van justitie zelf af, ingewikkelder zaken worden doorge- stuurd voor reguliere afhandeling. In 2012 kwam 25 procent van de instroom van misdrijfzaken (61.500 zaken) binnen via ZSM. 42 Procent werd binnen één dag beoordeeld, 78 procent binnen een week.

2012 stond voor een belangrijk deel in het teken van de voorbereiding om ook meerjarig een sluitend financieel kader te krijgen. De bezuinigingen zullen voor het OM een enorme krachtsinspanning betekenen. Het OM blijft staan voor zijn maatschappelijke opdracht en prioriteiten. Om dat te bewerkstelligen zal waar mogelijk worden

geïnvesteed in mensen en bespaard op huisvesting, overhead en bedrijfsvoering. Daarnaast moet door digitalisering in de strafrechtketen geld bespaard worden.

Het OM gaat door met het bevorderen van innovatieve werkwijzen zoals ZSM.

Het jaarbericht is te vinden op <http://www.jaarberichtom.nl/>

Foto's: Cynthia Boll, Koen van Weel / ANP, Valerie Kuypers / ANP, Ilvy Njokiktjien / ANP, Lex van Lieshout / ANP

'Een prima prestatie'

'Het Passage-proces, de zaak-Marianne Vaatstra, overvallen op juweliers, de actie op het Baekelandplein in Eindhoven, de brand bij Chemie-Pack, het proces tegen Robert M. Wie het OM-jaarbericht doorbladert, komt zaken tegen die in 2012 in het brandpunt van de maatschappelijke belangstelling stonden. Bijzonder ernstige zaken die de rechtsorde diep schokken. Het werk van het OM raakt dan ook mensen. Niet alleen met dergelijke beeldbepalende processen, maar ook door de vele, minder bekende zaken die op de parketten worden afgehandeld.

Het OM – officieren, advocaten-generaal en overige medewerkers gezamenlijk – heeft in 2012 een prima prestatie neergezet. Strafzaken met effect dragen bij aan een veilige en rechtvaardige samenleving. Minder overvallen. Een zichtbaarder aanpak van georganiseerde misdaad. Het sneller afhandelen van veelvoorkomende criminaliteit. Met zoveel mogelijk directe strafoplegging. En schadevergoeding voor het slachtoffer.

Het OM levert zijn bijdrage aan een veiliger Nederland, zoals met de minister van Veiligheid en Justitie is afgesproken. Dat is niet vanzelf gegaan. 2012 was ook het jaar van de herziening van de gerechtelijke kaart, de oprichting van de Nationale Politie en van forse bezuinigingen en interne reorganisaties.

De komende jaren wil het OM de gevraagde maatschappelijke resultaten blijven leveren. Het ambitieniveau is hoog en vraagt tegelijkertijd om flinke innovatie: ZSM, digitalisering, het primaire proces op orde, betere prestaties in de strafrechtketen als geheel. We zijn volop bereid verantwoording af te

leggen over wat we doen, wat dat kost en wat dat oplevert. Het is niet aan ons om de prijs van veiligheid te bepalen. De bezuinigingen op het OM zullen een enorme krachtsinspanning vergen. Het OM blijft staan voor zijn maatschappelijke opdracht en prioriteiten, maar de grenzen zijn bereikt en de realisatie staat onder druk. De bezuinigingen zijn alleen te realiseren onder de essentiële randvoorwaarden die met het ministerie zijn afgesproken op het gebied van huisvesting en (keten)digitalisering.

We liggen op koers, OM'ers zullen ook in 2013 weer het beste uit zichzelf en hun organisatie halen. Voor een veiliger samenleving.'

Herman Bolhaar
Voorzitter van het College van procureurs-generaal

Niets is wat het lijkt in de zaak van Emma*. Het meisje wordt op het internet bedreigd met verkrachting. Maar door wie? En waarom? Terwijl de tijd wegtikt, storten rechercheurs zich op een berg digitale gegevens.

DE RAPPER EN DE HACKER

Ernstige bedreigingen aan het adres van Emma

Begin april 2011 komt een aangifte binnen op het politiebureau in Den Bosch. Een verontruste vader brengt een usb-stick met daarop verzameld bestanden die ernstige bedreigingen aan het adres van zijn dochter bevatten. "Naaktfoto's van Emma binnenkort online", "Hoe zouden je ouders het vinden om je zo te zien" en tientallen beledigingen en dreigementen van deze aard grotendeels gevonden op een website die draait op een server in Duitsland. De vader van Emma kreeg een sms met de inhoud: "Denk je dat het afgelopen is? We weten alles en je kan Emma niet elke dag in de gaten houden we krijgen haar niemand pakt ons ook politie niet." Er is een seksadvertentie met het telefoonnummer van Emma eronder op internet geplaatst. En alle contacten van het slachtoffer kregen e-mails met berichten over vermeende naaktfoto's.

'Plan van Aanpak'

Op de usb-stick staat ook een document met de titel "Plan van Aanpak". In dit plan staat beschreven hoe Emma door een vriendin zal worden meegelokt en vervolgens zal worden verkracht. Een filmpje van die verkrachting zou via betaalsites geld op moeten brengen. Vanwege deze dreiging komt de usb-stick terecht bij de unit Mensenhandel in Rotterdam. Officier van justitie Dedy Woei-A-Tsoi maakt zich grote zorgen en beslist dat de zaak tot op de bodem moet worden

uitgezocht. Als de dreigementen op de usb-stick waar zijn, staat het meisje iets verschrikkelijks te wachten. En de dag waarop dat volgens het plan zou gebeuren komt rap dichterbij. Er is spoed bij de aanpak vereist.

Cyber-team

Vanwege de cyber-aspecten van de zaak schuift ook cyber-officier Jacqueline Bonnes van parket Rotterdam aan. Zij stelt een opsporingsteam samen met digitaal rechercheur Peter, tactisch rechercheur Andre en coördinator Rob van de Velde van de politie Rotterdam-Rijnmond. Zij buigen zich over de usb-stick, waarop alle informatie is verzameld door een met Emma en de familie bevriende jongeman, een handige hacker. Hij heeft een server in Berlijn gehackt, waarop onder andere een kwetsend filmpje staat. De server is alleen toegankelijk voor zo'n dertig toegevoegde personen: allemaal bekenden van het slachtoffer. Ook in de loop van het onderzoek stelt de huisvriend iedere keer als hij iets nieuws tegenkomt – een nieuwe bedreiging, een filmpje, een naam – de vader van Emma op de hoogte. De vader geeft deze informatie door aan de politie, maar wil de privacy van de bevriende hacker bewaren. De rechercheurs buigen zich over het dossier en vinden het op zijn zachtst gezegd opmerkelijk dat alle digitale sporen wijzen naar een en dezelfde jongen: een bekende van het meisje

Zelfs Emma's vriendinnen lijken in het complot te zitten

Emma uit de Rotterdamse rapscene, genaamd G. Deze rapper heeft een muziekstudio en Emma werkte met hem samen om een liedje op te nemen, maar verbrak na enige tijd de samenwerking. Heeft G. een motief?

Veiligheid en snelheid

Nog tien dagen te gaan tot de dag waarop Emma volgens het "Plan van Aanpak" op de usb-stick ontvoerd en verkracht dreigt te worden. Ondertussen leeft Emma steeds meer in isolement, de hele omgeving is verdacht, zelfs haar vriendinnen lijken in het complot te zitten. Met het team Bewaken en Beveiligen van de Politie Rotterdam-Rijnmond wordt

een actieplan opgesteld. Het is belangrijk om snel in te grijpen en het team staat in de startblokken om de Rotterdamse rapper in de kraag te vatten. Maar aarzeling overheerst. Het komt nooit voor dat de politie een dossier met zulke kant-en-klare aanwijzingen krijgt aangeleverd. De veiligheid van het slachtoffer staat voorop, maar bevat het dossier feitelijke aanwijzingen? Het cyberteam waakt voor tunnelvisie en probeert in de spaarzame tijd alle informatie te toetsen. Digitaal rechercheur Peter legt de omvang van deze klus uit: 'Een bewijs moet worden gevonden in honderdduizend ordners aan informatie. Als alle data in deze zaak, afkomstig van zeventien gegevensdragers zoals pc's zouden worden uitgeprint, dan is dat vergelijkbaar met een vrachtwagen vol tekst. Het stellen van de juiste zoekvraag is essentieel.'

Vakantieadres

Ondertussen verblijft Emma met haar familie op een vakantieadres, dat ze op advies van de politie verborgen houden voor hun hele omgeving. Toch is de familie ook daar niet gevrijwaard van bedreigingen, waaruit blijkt dat de dader op de hoogte is van het vakantieverblijf van de familie. De bevriende hacker is de enige persoon die weet waar Emma op dat moment is. Dit maakt dat de politie deze huisvriend nu ook als verdachte in het vizier houdt. Alles wordt ondertussen onderzocht: de ▶

De stalker mag niet in de gaten krijgen dat de politie hem op het spoor is

usb-stick, het mailverkeer tussen de vader en de rechercheur, de internetpagina, digitale sporen die via Duitsland naar Rotterdam lopen. De meeste sporen wijzen naar één domeinnaam, waarvan de registratiegegevens het telefoonnummer en mailadres van de Rotterdammer G. bevatten.

Een aantal internetproviders wordt gevorderd om IP-adressen openbaar te maken. Tussen de bits en bytes komt ook het IP-adres van de huisvriend bovendien. Deze heeft een logische verklaring voor de vader van Emma: het is terug te vinden vanwege zijn hack-werk om de familie te helpen de dader op te sporen. Het is voor de familie moeilijk te geloven dat

de enige steun en vertrouwenspersoon uit de omgeving misschien niet is wie hij lijkt. Tactisch rechercheur Andre kijkt met een arendsoog naar de informatie op de usb-stick. Bij het selecteren van de tekst op een pdf blijkt dat in het bericht is geknipt en geplakt. Er is gerommeld met het materiaal en uit de documenteigenschappen is te achterhalen dat de eigenaar van het programma de "huisvriend" is. De verdachte is geïdentificeerd.

Tactisch en technisch

De usb-stick is niet meer integer, maar vormt wel de basis voor verder onderzoeken. Via vele digitale omwegen, omgelegde domeinregistraties en niet bestaande namen, blijkt dat de seksadvertentie is aangemaakt vanaf het IP-adres van de 'bevriende' hacker. Omdat de verdachte uit de kop van Noord-Holland komt, gaat de zaak naar het arrondissement Haarlem-Alkmaar. Dat gebeurt vaker bij cyberzaken: de fysieke locatie komt pas aan het licht na het digitale onderzoek. De rechercheurs en de officier trachten ondertussen de complexe digitale sporen en bewijzen te vertalen voor het requisitoir, op zo'n manier dat een digibeet – en nog belangrijker: de rechter – het ook zal begrijpen. Als het team zeker is dat er voldoende bewijs is voor een veroordeling zal tot actie worden overgegaan.

Daarbij wordt weer de afweging tussen snelheid en veiligheid gemaakt. Dat de verdachte dagelijks bij Emma en haar familie over de vloer komt, is ongewenst en gevaarlijk. De stalker mag in geen geval in de gaten krijgen dat de politie hem op het spoor is, de familie wordt om die reden nog niet ingelicht. Als hij onraad ruikt bestaat het risico dat hij met een druk op de knop gegevens en dus bewijsmateriaal wist. Het team wil de verdachte op heterdaad betrappen, het liefst met de hand om zijn muis geklemd. De mogelijkheid bestaat ook nog dat het IP-adres niet is beschermd en dat het met wifi van buitenaf wordt gebruikt. Uitgesloten moet worden dat een andere persoon gebruik heeft gemaakt van zo'n open netwerk.

De aanhouding

's Morgens vroeg vertrekt het team naar de woonplaats van de verdachte. Van plan om de deur in te rammen. De rechter-commissaris ter plaatse is het hier niet mee eens. Hij belt rustig aan en de moeder van de verdachte strompelt naar de deur. Maar daarna gaat de vaart erin. Op het moment dat de deur opengaat, rent de politie naar boven om zo snel mogelijk computers, tablets en blackberries in beslag te nemen. De verdachte wordt vastgehouden en verhoord. In eerste instantie ontkent hij alles, maar hij geeft wel informatie weg. De verdachte heeft verstand van cybertechniek, maar de bij het verhoor aanwezige digitaal rechercheur prikt daar zo doorheen. De tweede keer krijgt de politie te horen hoe de "huisvriend" alle ellende voor Emma en haar familie heeft opgezet. Na afronding van het onderzoek is de zaak overgenomen door het arrondissementsparket in Alkmaar vanwege de woonplaats van de verdachte. Digitaal rechercheur Peter was bij de zitting aanwezig en was onder de indruk van de wijze waarop officier van justitie Annette van Kooij alle technische aspecten van de zaak heeft weten te vertalen naar een begrijpelijke bewijsvoering en een aangrijpend verhaal in de rechtbank.

Schuld en straf

Het hele gezin heeft onder de situatie geleden, Emma heeft last van nachtmerries en haar ouders hebben veel verdriet. De familie kreeg alle informatie van de schuldige huisvriend. 'Als er iemand wist wat de bedreigingen al die tijd met het leven van het slachtoffer deden dan was hij het wel', betoogt officier Van Kooij. 'Ondanks dat hij zag dat het hun leven kapotmaakte, ging hij door. Ook rapper G. is zwartgemaakt, zijn naam is door het slijk gehaald. Emma moest in de zomer schoolwerkzaamheden inhalen, omdat het niet goed ging op school tijdens de beangstigende periode.' De dader wordt door een psychiater als verminderd toerekeningsvatbaar gezien vanwege zijn autistische stoornis. Toch schetst zijn handelen juist het beeld van iemand die heel goed weet waar hij mee bezig is. De eis van de officier van justitie: een gevangenisstraf voor

de duur van twaalf maanden waarvan zes maanden voorwaardelijk. Een proeftijd van drie jaar. Naast oplegging van de algemene voorwaarden de oplegging van bijzondere voorwaarden conform het reclaseringsadvies (een meldplicht, deelname aan een intake en eventuele behandeling autismestoornis).

Ontspoorde verleiding

De familie is in shock, dat ze al die tijd vertrouwen in de manipulator van de ergste soort hebben gesteld. Emma heeft psychische hulp nodig om weer vertrouwen te krijgen. De dader heeft Emma doen geloven dat haar vriendinnen in het complot zaten. Tactisch rechercheur Rob van de Velde is in gesprek gegaan met de vriendinnen om uit te leggen wat Emma is overkomen. Het motief van de zogenaamde vriend? Jaloezie en wraak. Onmiskenbaar volgens de cyber-officier en rechercheurs. Zijn eigen onvermogen om op een normale manier relaties op te bouwen. De rapper die muziek maakte met Emma en van plan was een bedscène met haar op te nemen. De "huisvriend" leefde in een schijnwerkelijkheid, dat blijkt uit het feit dat zelfs na de veroordeling in de rechtbank nog dreigende Twitter-berichten van zijn hand verschijnen. En in die werkelijkheid was hij voor Emma's familie de redder in nood, zo hoopte hij Emma in zijn armen te drijven. Een zwaar ontspoorde verleiding. De rechtbank wijkt af van de eis van de officier van justitie. De dader krijgt een taakstraf opgelegd, bestaande uit een werkstraf voor de maximale duur. En een voorwaardelijke vrijheidsstraf waaraan de door de reclasering geadviseerde bijzondere voorwaarden worden verbonden. De rechtbank is het eens met de officier dat gezien de lange weg die de dader nog heeft te gaan om de problemen in relatievorming aan te gaan, hieraan een proeftijd van drie jaar moet worden gekoppeld. ◀

*] Emma is een gefingeerde naam.

Tekst: Rozemarijn van der Vooren
Foto's: Judith Dekker

'Ik diskwalificeerde mijn zoon'

Onafhankelijkheid van een zwemofficial

GESPOT:
in het Pieter van den
Hoogenband Zwemstadion
te Eindhoven.

NAAM:
Theo Creemers

LEEFTIJD:
53

FUNCTIE:
adviseur bedrijfsvoering DVOM

'Ik heb mijn eigen zoon gediskwalificeerd. Ik was starter tijdens een zwemwedstrijd en zag dat hij te vroeg vertrok. Een official moet nu eenmaal onafhankelijk van vereniging en familie oordelen. Mijn zoon was er niet gelukkig mee.'

Theo Creemers is bevoegd tijdwaarnemer, jurysecretaris, starter, kamprechter (iemand die let op foute zwemslagen zoals met de benen een schaarslag maken bij schoolslag) en scheidsrechter tijdens Nederlandse en buitenlandse wedstrijden.'

Vanaf zijn kinderjaren is Theo al lid van zwemvereniging de Roersoppers in het Limburgse Melick. Hij werd getraind door Charles Bos. Onder zijn begeleiding behaalde Theo kampioenschappen op verenigings- en provinciaal niveau op de 100 meter schoolslag. Zijn persoonlijk record? 1.14.02. In vergelijking: 'Het wereldrecord zit nu stevig onder de minuut.' Op latere leeftijd verlegde Theo zijn ambitie naar "officialen". Trainer Bos spotte ook Theo's oudste zoon, die inmiddels op hoog niveau zwemt en aan landelijke competities meedoet.

In 2010 was Theo official bij de paralympisch wereldkampioenschappen. 'Ik heb grote bewondering voor Lisette Theunissen die ondanks haar spierziekte blijft zwemmen. En petje af voor de kampioen die door zijn dwarslaesie alleen met zijn armen zwemt.' Op 3, 4 en 5 mei stond Theo in het zwemstadion in Eindhoven als official op de Open Nederlandse Masters Kampioenschappen lange baan. 'Het is de sportiviteit en de ontspanning die me trekken. Rivaliteit in het water, maar daarbuiten pure vriendschap.'

Tekst: Thea van der Geest | Foto: Bart van Overbeeke